

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

องค์กรธุรกิจที่ประสบความสำเร็จมักจะมีระบบงานที่เอื้ออำนวยต่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพทุกขั้นตอน ทำอย่างมีระบบ มีกระแสนงานที่ชัดเจน ปัจจุบันการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาเพื่อช่วยในการทำงานขององค์กรเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ ระบบข้อมูล และระบบสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์ นอกจากนำไปช่วยงานหลัก เช่น งานด้านบัญชี งานด้านการบริการลูกค้า งานด้านการวางแผนและการจัดการแล้ว ยังก่อให้เกิดระบบกระแสนงาน ซึ่งเป็นการกำหนดวิธีและขั้นตอนการปฏิบัติงาน เช่น การเดินเอกสาร การใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์แทนเอกสารกระดาษ เป็นผลให้ลดขั้นตอนการทำงาน เอกสารไม่สูญหาย และสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานได้อีกด้วย

นิตยสารBrandAge ฉบับที่ 5 เดือน กันยายน 2543 กล่าวไว้ในคอลัมน์ Cover Story ว่า ในปัจจุบันธุรกิจค้าปลีกมีการแข่งขันสูงมาก นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 เป็นต้นมา เห็นได้จากการรวมตัวของกลุ่มบริษัทยักษ์ใหญ่ในวงการค้าปลีกในประเทศ เช่น โลตัสซูเปอร์เซนเตอร์ ในรูปแบบดิสเคาท์สโตร์ ในรูปแบบคอนวีเนียนสโตร์ เช่น เซเว่นอีเลว่น แฟมิลี่มาร์ท รวมไปถึงการเข้ามาลงทุนของธุรกิจข้ามชาติ เช่น คาร์ฟูร์ บิ๊กซี และผลกระทบต่ออย่างต่อเนื่องจากเศรษฐกิจที่ตกต่ำภายในประเทศ ส่งผลให้ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมจำเป็นต้องเลิกกิจการไปเป็นจำนวนมาก ผู้ประกอบการค้าปลีกในท้องถิ่นจำเป็นต้องปรับตัวและหากลยุทธ์เพื่อให้กิจการสามารถดำเนินต่อไปได้

สินค้าคงคลังเป็นทรัพยากรหลักที่จำเป็นจะต้องมีในการดำเนินธุรกิจ ธุรกิจจำเป็นต้องมีการเก็บสินค้าคงคลังไว้ในปริมาณจำนวนหนึ่ง ที่เหมาะสม ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป การมีสินค้าคงคลังในปริมาณที่น้อยจนเกินไป จะทำให้เกิดความไม่คล่องตัวในการดำเนินงาน อันอาจเป็นเหตุให้เกิดปัญหาสภาพการขาดแคลนสินค้าคงคลังได้ การมีสินค้าคงคลังมากจนเกินไปจะก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายต่างๆมากขึ้น รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเก็บสินค้า อาจก่อให้เกิดปัญหาเงินหมุนเวียน ซึ่งมีผลกระทบต่อกิจการเช่นเดียวกัน

ร้านพลพาณิชย์เป็นร้านที่เปิดกิจการค้าปลีกมากกว่า 30 ปี ตั้งอยู่บน ถนนเมืองสมุทร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ สินค้าทั้งหมดมีมากกว่า 1,700 รายการ แต่ไม่มีระบบการจัดการสินค้าคงคลังที่มีประสิทธิภาพ การบริหารและการสั่งซื้อสินค้าของผู้บริหารอาศัยการคาดเดาปริมาณการขายในอนาคตเป็นตัวกำหนด ทำให้เกิดความยุ่งยากขึ้น เช่น สินค้าบางอย่างมีมากเกินไปจนความจำเป็น

บางอย่างมีจำนวนน้อยเกินไปไม่พอกับความต้องการ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ลูกค้าขาดความเชื่อถือว่าไม่ได้รับบริการอย่างมีประสิทธิภาพ และการที่ต้องใช้เงินทุนจำนวนหนึ่งในการเก็บสินค้าไว้ในคลังทำให้เกิดปัญหาสภาพคล่องทางการเงิน จากปัญหาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการและบริหารงานสินค้าคงคลัง โดยมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ เพื่อให้การดำเนินการจัดการสินค้าคงคลังมีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถลดปริมาณสินค้าเสียหายหรือ สูญหาย และสามารถกำหนดระดับปริมาณสินค้าแต่ละชนิดได้ชัดเจนยิ่งขึ้น อันเป็นกลยุทธ์ในการดำรงอยู่ของกิจการในการแข่งขันกับคู่แข่งรายใหญ่ในวงการค้าปลีกดังที่กล่าวมาข้างต้น

การศึกษานี้จะมุ่งเน้นวิเคราะห์การพัฒนากระบวนการจัดการสินค้าคงคลังสำหรับร้านค้าปลีก โดยออกแบบพัฒนาให้เป็นระบบฐานข้อมูลของสินค้า รวมไปถึงการกระทำอันก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวของสินค้าในคลัง ได้แก่ การรับสินค้า การคืนสินค้า กับซัพพลายเออร์ การขายสินค้า และการรับคืนสินค้าจากลูกค้า ผลที่คาดว่าจะได้ ได้แก่ ข้อมูลการขาย ยอดขาย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจในการสั่งซื้อสินค้าและเก็บสินค้าในปริมาณที่เหมาะสม และเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ระบบบัญชี ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อพัฒนาระบบการจัดการสินค้าคงคลังสำหรับร้านพลพาณิชย์

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ระบบสินค้าคงคลังที่ตอบสนองการทำงานในร้านค้าปลีกที่เป็นกรณีศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ระบบบัญชี ต่อไป
3. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนาระบบสินค้าคงคลังสำหรับร้านค้าอื่น ๆ ต่อไป

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การพัฒนากระบวนการจัดการสินค้าคงคลังสำหรับร้านค้าปลีกของร้านพลพาณิชย์ อยู่ในขอบเขต ดังนี้

1. พัฒนาระบบฐานข้อมูลของสินค้า โดยจัดเก็บเป็น รหัสสินค้า ชื่อสินค้า หมวดหมู่สินค้า ขนาด ราคาต้นทุน ราคาขาย สต็อกสินค้าในคลัง
2. พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลซัพพลายเออร์และข้อมูลลูกค้า

3. พัฒนาระบบการรับสินค้า การคืนหรือเปลี่ยนสินค้ากับซัพพลายเออร์
4. พัฒนาระบบการขายสินค้า การรับคืนสินค้า จากลูกค้า
5. พัฒนาระบบการออกรายงานต่างๆ ได้แก่ ยอดการขายสินค้าแต่ละประเภทประจำวัน สินค้าคงเหลือในคลังในแต่ละวัน รายการสินค้าที่เข้ามาใหม่ในแต่ละวัน รายการสินค้าที่ต้องสั่งซื้อ เจ้าหน้าที่ ลูกหนี้

1.5 วิธีการศึกษา

1. ศึกษาขั้นตอนการทำงานของร้านพลพาณิชย์ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาในการทำงานในปัจจุบัน
2. ออกแบบระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสินค้าคงคลัง ได้แก่
  - ออกแบบระบบฐานข้อมูลของสินค้า โดยจัดเก็บเป็น รหัสสินค้า ชื่อสินค้า หมวดหมู่สินค้า ขนาด ราคาต้นทุน ราคาขาย สต็อกสินค้าในคลัง
  - ออกแบบระบบการจัดเก็บข้อมูลซัพพลายเออร์และข้อมูลลูกค้า
  - ออกแบบระบบการรับสินค้า การคืนหรือเปลี่ยนสินค้ากับซัพพลายเออร์
  - ออกแบบระบบการขายสินค้า การรับคืนสินค้า จากลูกค้า
  - ออกแบบระบบการออกรายงานต่างๆ ได้แก่ ยอดการขายสินค้าแต่ละประเภทประจำวัน สินค้าคงเหลือในคลังในแต่ละวัน รายการสินค้าที่เข้ามาใหม่ในแต่ละวัน รายการสินค้าที่ต้องสั่งซื้อ เจ้าหน้าที่ ลูกหนี้
3. การพัฒนาโปรแกรม
  - ออกแบบและพัฒนาโปรแกรม โดยใช้ Microsoft Access97
4. การทดสอบและติดตั้งระบบ
  - ดำเนินการทดสอบและติดตั้งระบบร้านพลพาณิชย์ จังหวัดเชียงใหม่
5. ประเมินต้นแบบความถูกต้อง เหมาะสม ครบถ้วน ตรงตามความต้องการของระบบสินค้าคงคลัง

1.6 เครื่องมือที่ใช้ในการออกแบบและพัฒนาโปรแกรม

1. เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วงอื่น ๆ
  - หน่วยประมวลผลกลาง (CPU) รุ่น Pentium III 550
  - หน่วยความจำหลัก (RAM) 64 MB
  - หน่วยความจำสำรอง (Hard Disk) 10.2 GB

- เครื่องอ่านแผ่นบันทึก (Disk Drive) 1.44 MB
  - เครื่องอ่าน CD-ROM 40 X
2. โปรแกรมและภาษาคอมพิวเตอร์ที่ใช้งาน
- ระบบปฏิบัติการ Microsoft Windows ME Thai
  - ชุดโปรแกรม Microsoft Access 97

1.7 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

การค้าปลีก หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการขายสินค้าหรือบริการ โดยตรงให้แก่ผู้บริโภคเพื่อการใช้ส่วนตัวไม่ใช่เพื่อธุรกิจ

ระบบการจัดการสินค้าคงคลัง (Inventory Management System) หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันอันเกี่ยวเนื่องกับสินค้าคงคลังซึ่งเป็นสินทรัพย์อย่างหนึ่งที่เป็นของธุรกิจ

โปรแกรมคอมพิวเตอร์ประยุกต์ (Application Software) หมายถึง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่พัฒนาขึ้นมาสำหรับการทำงานเฉพาะอย่างที่ใช้ต้องการ

การพัฒนาโปรแกรม (Software Development) หมายถึง การออกแบบและพัฒนาชุดคำสั่งสำหรับควบคุมการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์ ตั้งแต่ในระดับความคิด ไปจนถึงการนำไปใช้งาน เพื่อให้สามารถทำงานได้ตามที่ผู้พัฒนาต้องการ

ฐานข้อมูล (Database) หมายถึง กลุ่มของข้อมูลที่ถูกรวบรวมอย่างเป็นระเบียบและเก็บไว้ด้วยกัน

1.8 สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินงานศึกษาและรวบรวมข้อมูล

1. ร้านพลพาณิชย์ ถนน เมืองสมุทร ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300
2. บัณฑิตศึกษาสถาน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่